

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวโดยสรุปถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเจตคติต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 9 และเพื่อศึกษาค่าสหสัมพันธ์ของ เจตคติต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ ระหว่างด้านลักษณะอาชีพ ด้านบุคลิกภาพส่วนตัวของศึกษานิเทศก์ และด้านสภาพแวดล้อม ในการปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและ กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 9 จำนวน 264 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นมาตรวัดเจตคติที่สร้างขึ้น มีค่าความสอดคล้อง ภายใน 0.88 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบมีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นมาตรวัดเจตคติต่อ การ เป็นศึกษานิเทศก์ในลักษณะมาตราประมาณค่าแบบรวม (Summated Rating Scales) ของลิเคิร์ท (Likert)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งเครื่องมือวิจัยด้วยตนเอง โดยประสานงานกับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แล้วให้ตอบส่งคืนทางไปรษณีย์ เครื่องมือที่ส่งไป 264 ฉบับ ได้รับคืน 241 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.28 มีความสมบูรณ์เชื่อถือได้ จำนวน 237 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.77

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วย ค่าความถี่และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ด้วย สถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่าความแปรปรวนทางเดียวหรือ F-test (Oneway Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างได้ทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's S-Method) สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ ด้านต่าง ๆ นั้น ได้หาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอจะสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 237 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 85.7 มีอายุระหว่าง 25 - 35 ปี ร้อยละ 56.1 ส่วนใหญ่ สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 89.9 ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ผ่านการฝึกอบรมทางการนิเทศ การศึกษาร้อยละ 53.2 ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ระหว่าง 1-3 ปี ร้อยละ 67.9 และศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในอำเภอขนาดใหญ่ และใหญ่มาก คิดเป็นร้อยละ 62.4 และรองลงมาคืออำเภอขนาดกลาง อำเภอขนาดเล็กและเล็กมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 2 เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ได้ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ส่วนที่ 1 เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์

โดยส่วนรวมพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าศึกษานิเทศก์มีเจตคติที่ดีในด้านบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ มีเจตคติระดับปานกลางในด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านลักษณะอาชีพ และเมื่อจำแนกเป็นเรื่องในแต่ละด้าน พบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกัน คือ

1. ด้านลักษณะอาชีพ พบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ในเรื่องความนิยมยกย่องในอาชีพ เรื่องการได้รับการยอมรับจากบุคคลและสังคม และมีเจตคติที่ไม่ดีในเรื่องปริมาณงานและความรับผิดชอบ ส่วนด้านอื่น ๆ มีเจตคติในระดับปานกลาง

2. ด้านบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ในทุกเรื่อง ยกเว้นในเรื่องการควบคุมอารมณ์ มีเจตคติในระดับปานกลาง

3. ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน พบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ในเรื่องเพื่อนร่วมงานที่อายุ เท่ากันหรือน้อยกว่า และในเรื่องระบบการทำงาน ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีเจตคติในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์

1. ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส การฝึกอบรม ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง และขนาดของอำเภอที่ปฏิบัติงาน มีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ในระดับที่ดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกกลุ่ม มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ ในด้านบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ และมีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ในระดับปานกลางในด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานและด้านลักษณะอาชีพ

2. เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส และขนาดอำเภอที่ปฏิบัติงาน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นด้านและเป็นเรื่องแล้วพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ แตกต่างกันดังนี้

1) กลุ่มเพศหญิงมีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ด้านลักษณะอาชีพและในเรื่อง ความก้าวหน้าในอาชีพ เรื่องความยืดหยุ่นในการทำงานของผู้บังคับบัญชา สูงกว่ากลุ่มเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) กลุ่มที่เป็นโศกมีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ในเรื่อง ความยืดหยุ่น
ในการทำงานของผู้บังคับบัญชา สูงกว่ากลุ่มที่สมรสแล้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ศึกษานิเทศก์ที่ผ่านการฝึกอบรมทางการนิเทศการศึกษา มีเจตคติที่ดีต่อการ
เป็นศึกษานิเทศก์สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ผ่านการฝึกอบรมทางการนิเทศการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 และ เมื่อพิจารณาเป็นด้านและเป็น เรื่องแล้วพบว่า ศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ ในด้านลักษณะอาชีพ
ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และในเรื่อง ความนิยมยกย่องในอาชีพ เรื่องความมั่นคง
ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เรื่องความมีอิสระในการทำงาน เรื่องความก้าวหน้าในอาชีพ
เรื่องสภาพการปฏิบัติงาน และเรื่องระบบการทำงานสูงกว่าศึกษานิเทศก์ที่ไม่ผ่านการฝึกอบรม
ทางการนิเทศการศึกษ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่ง 4-6 ปี มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์
สูงกว่าศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่ง 1-3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
เมื่อพิจารณาเป็นด้านและเป็น เรื่องแล้วพบว่า ศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่งระหว่าง 4-6 ปี
มีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ ในด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และในเรื่องความ
มั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เรื่องความมีอิสระในการทำงาน เรื่องเพื่อนร่วมงานที่
อายุเท่ากันหรือน้อยกว่า และเรื่องสภาพการปฏิบัติงาน สูงกว่าศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่ง
1-3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ด้านลักษณะอาชีพ
ด้านบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ และด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
ทั้งสามด้านมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ด้านลักษณะอาชีพมีความสัมพันธ์กับด้านบุคลิกภาพของ
ศึกษานิเทศก์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านลักษณะอาชีพมีความสัมพันธ์กับด้าน
สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านบุคลิกภาพของ
ศึกษานิเทศก์มีความสัมพันธ์กับด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่นำเสนอ นั้น มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายและ เสนอแนะ ดังนี้

1. เจตคติต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวก มีเจตคติที่ดีต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ ทั้งนี้เพราะว่าการ เข้าสู่ ตำแหน่งของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวกส่วนใหญ่ เข้าสู่ตำแหน่งด้วยความสมัครใจ และมีความพึงพอใจที่จะปฏิบัติงานในตำแหน่งนี้ แม้ว่าการเข้าสู่ตำแหน่งนั้น แตกต่างกันกล่าวคือ การคัดเลือกบุคคล เข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอดำเนินสะดวกในพ.ศ.2525 นั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมอบหมายให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดดำเนินการสอบคัดเลือก ตามประกาศของ คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วย เรื่องหลักสูตร และวิธีการคัดเลือกข้าราชการครูเพื่อบรรจุแต่งตั้ง เข้าดำรงตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวก ลงวันที่ 20 มกราคม 2525 ได้กำหนดขั้นตอน การคัดเลือกเป็น 2 ภาค คือ ความรู้ คือการทดสอบความรู้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และ ภาคความเหมาะสมกับตำแหน่ง ดำเนินการภายหลัง ผ่านการทดสอบภาคความรู้แล้ว โดย การศึกษาอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา เทคนิคทักษะที่จำเป็นต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ สำหรับศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวก สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มอบหมายให้ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้ง เข้าดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ประจำ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวกหรือกิ่งอำเภอดำเนินสะดวก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2527 โดยให้คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนดำเนินการคัดเลือก ข้าราชการครูที่มีความสมัครใจภายในกลุ่มคณะกรรมการที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวก แต่งตั้งพิจารณาคัดเลือกชั้นสุดท้าย เพื่อคัดเลือกข้าราชการครู บรรจุแต่งตั้ง เข้าดำรงตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินสะดวก ถึงแม้ว่าการ เข้าสู่ตำแหน่งทั้ง 2 ลักษณะ จะมีวิธีการที่แตกต่างกัน แต่ก็มาจากความพอใจและความสมัครใจของผู้สมัครเข้ารับ การคัดเลือก ซึ่ง แสดงว่าบุคคลเหล่านั้นมีความพร้อมและมีแนวโน้มของเจตคติที่ดี ต่อการปฏิบัติงาน ทางการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อีรวรรณ นิช่างทอง (2529 : 183)

พบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจหลักของศึกษานิเทศก์ ดังนั้นเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์จึงมีแนวโน้มที่ดีด้วย นอกจากนี้ผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่วนใหญ่มาจากครุวิชาการโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน ย่อมมีประสบการณ์และมีความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติงานทางการนิเทศการศึกษา และถึงแม้ว่าบางคนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ก็ตาม แต่เมื่อเข้าสู่ตำแหน่งแล้วได้กระทำในสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวข้องอยู่เสมอ ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีขึ้น ดังที่ เซคคอร์ด และแบคแมน (Secord and Backman 1964: 117 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสิ 2523: 13) ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลได้ว่า ถ้าบุคคลถูกชักจูงให้พูดหรือทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ขัดแย้งกับความรู้สึกดั้งเดิมของเขา บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขเจตคติให้สอดคล้องกับสิ่งที่พูดหรือกระทำนั้น

อีกเหตุผลหนึ่งที่สามารถอธิบายได้ว่าศึกษานิเทศก์มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ก็คือ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นตำแหน่งทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลและสังคมในฐานะผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลสร้างเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ ซึ่ง นีออน กลิ่นรัตน์ (2528: 94-95) ได้สรุปการเกิดเจตคติไว้ว่าการที่บุคคลมีแรงจูงใจหรือความต้องการในสิ่งใดจะทำให้บุคคลสร้างเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นขึ้นมา ดังนั้นเมื่อบุคคลใดเข้ามาสู่ตำแหน่งก็พยายามที่จะพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม ในขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ไปด้วย จะเห็นได้ว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะพัฒนางานนิเทศการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพราะบุคคลเหล่านี้ได้กระทำในสิ่งที่เขาชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อการกระทำถึงแม้ว่าจะมีบางเรื่องเกี่ยวกับการเป็นศึกษานิเทศก์ที่เขามีเจตคติที่ไม่ดีนัก แต่โดยรวมแล้วบุคคลเหล่านี้ยังมีเจตคติที่ดีและพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ของเขาให้ดีที่สุด ดังนั้นทุกฝ่ายควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคคลเหล่านี้ได้ใช้ความสามารถในการพัฒนาการศึกษาของชาติให้มากที่สุด

2. เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีเจตคติที่ดีในด้านบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ ซึ่งประกอบด้วยบุคลิกภาพทางด้านส่วนตัวเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีเหตุผล และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และบุคลิกภาพทางด้านวิชาการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและความสามารถทางวิชาการและการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะว่าวิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเข้าดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกในเรื่องคุณสมบัติและความรู้ ความสามารถ ตามหนังสือที่ ศธ. 1401/39885 ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2527 ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้มีความสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ตามที่ ก.ค.กำหนด กล่าวคือ ต้องได้รับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือปริญญาวิชาชีพอื่นที่ ก.ค.รับรอง และทำการสอนไม่น้อยกว่า 4 ปี สำหรับปริญญาโทขึ้นไป ต้องทำการสอนไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรประถมศึกษาเป็นอย่างดี
3. มีความรู้ความสามารถในกลุ่มประสบการณ์หรือวิชาชีพที่รับผิดชอบ
4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษา
5. มีความสามารถในการทำแผน ควบคุม ตรวจสอบให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอแนะวิธีการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ
6. มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
7. เป็นข้าราชการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป

ดังนั้นจะเห็นว่า บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น จะต้องมีความสมบัติดังกล่าวครบถ้วน อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการประถมศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้มีผลทำให้ศึกษานิเทศก์เป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีทั้งทางด้านส่วนตัวและทางด้านวิชาการ ทำให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้บทบาทหน้าที่และงานที่รับผิดชอบของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้นมีมาก ซึ่งจะต้องวางแผนการปฏิบัติงานอยู่เสมอ เพื่อให้งานสำเร็จตามกำหนด

เวลาและมีคุณภาพ และศึกษานิเทศก์จะต้องมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนางานของตน อยู่เสมอ ซึ่งส่งผลให้เกิดการยอมรับและศรัทธาจากครู คุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็น สิ่งช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ทั้งทางด้านส่วนตัวและทางด้านวิชาการ

ส่วน เจตคติต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ด้านลักษณะอาชีพ และด้านสภาพแวดล้อม ในการปฏิบัติงาน ในระดับปานกลางนั้นอาจ เป็น เพราะว่าลักษณะการทำงานบางอย่างไม่เป็น ไปตามความคาดหวังของผู้ที่มาทำหน้าที่ศึกษานิเทศก์ เช่น ในด้านลักษณะอาชีพงานของศึกษา นิเทศก์ควร จะ เน้น ใน เรื่อง การ นิเทศ การ ศึกษา แต่ จาก การ วิจัย ของ สายัณห์ ฝาน้อย (2529: 168-169) จากการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เกี่ยวกับ สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานสนับสนุนวิชาการ และงานอื่น ๆ พบว่า เรื่อง ที่เป็น ปัญหา มาก ที่ สุด คือ หน้าที่รับผิดชอบของศึกษานิเทศก์มากเกินไป โดยเฉพาะงานที่ได้รับมอบหมาย และรองลงมาคือศึกษานิเทศก์ทำงานธุรการมากเกินไป ซึ่งผิดจากความคาดหวังของผู้ที่มาดำรง ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ที่มุ่งหวังจะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา เพราะตามบทบาท ของศึกษานิเทศก์ ถือว่า ศึกษานิเทศก์เป็น "นักวิชาการ" (วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ 2521: 19)

สำหรับด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานนั้น จากการวิจัยของจังหวัดอุดรธานี (2529: 169) พบว่า การออกไปนิเทศโรงเรียนของศึกษานิเทศก์นี้มีปัญหาในเรื่องขาดงบประมาณ ในการนิเทศการศึกษา เช่น ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเบี้ยเลี้ยงในการออกนิเทศและค่าใช้จ่าย ต่าง ๆ ซึ่งศึกษานิเทศก์ต้องออกค่าใช้จ่ายเอง ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจะได้มีการ ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการ เป็นศึกษาทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง เกี่ยวกับการปฏิบัติ งานนิเทศการศึกษาควรได้รับการเอาใจใส่เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ เพราะการ นิเทศการศึกษานั้น เป็นภารกิจหลักของศึกษานิเทศก์

3. ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีเจตคติต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ ที่ไม่ดีในเรื่อง ความรับผิดชอบและปริมาณงาน ข้อค้นพบดังกล่าวเป็นข้อที่น่าสนใจ และเป็น ข้อที่ควรนำมาพิจารณา ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สายัณห์ ฝาน้อย (2529: 166) พบว่าหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ตามระเบียบที่กำหนดไว้มากเกินไป จากระเบียบกระทรวง ศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2524

ได้กำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไว้ 13 ข้อ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หน่วยศึกษานิเทศก์ 2524: ง) ซึ่งครอบคลุมงานนิเทศการศึกษา 9 งาน คือ

- 3.1 งานพัฒนาการศึกษา
- 3.2 งานการเรียนการสอน
- 3.3 งานส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียน
- 3.4 งานนิเทศและตรวจเยี่ยม
- 3.5 งานสนับสนุนวิชาการ
- 3.6 งานข้อมูลทางการศึกษา
- 3.7 งานจัดทำแผนงบประมาณและขอตั้งงบประมาณ
- 3.8 งานศูนย์วัสดุอุปกรณ์
- 3.9 งานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ : หน่วยศึกษานิเทศก์
2524: 245-247)

เมื่อพิจารณาหน้าที่และงานที่รับผิดชอบของศึกษานิเทศก์มีขอบข่ายงานกว้างขวาง ดังนั้น เรื่องปริมาณงานและความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์มีมากดังกล่าวจึงมีผลต่อเจตคติของศึกษานิเทศก์ไปในทางที่ไม่ดีนัก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรจะได้มีการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหน้าที่และงานที่รับผิดชอบของศึกษานิเทศก์เสียใหม่ให้เหมาะสม โดยพิจารณางานให้ตรงกับบทบาทหน้าที่ให้มากที่สุด อีกทั้งควรจะได้พิจารณาบรรจุแต่งตั้งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยเร็ว เพื่อให้การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์มีประสิทธิภาพเต็มที่.

4. ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส และขนาดอำเภอที่ปฏิบัติงานแตกต่างกันมีเจตคติที่ต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีรวรรณ นิช่างทอง (2529: 186) พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มี เพศ อายุ อายุราชการ และประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกัน ดังที่ได้กล่าว

แล้วในการอภิปรายข้อ 1 ที่ว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เข้ามาสู่ตำแหน่งด้วยความสมัครใจ และพอใจที่จะปฏิบัติงานทางการนิเทศการศึกษา ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีแนวโน้มที่ดีต่อการนิเทศการศึกษายู่ก่อนแล้ว อีกทั้งยังมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา รวมทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ทั้งนี้เพราะว่าศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มาจากครูวิชาการโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งหลัง พ.ศ. 2525 ซึ่งเคยปฏิบัติงานร่วมกับศึกษานิเทศก์มาก่อน ย่อมมีแนวโน้มของเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ แม้ว่าจะมีเพศ อายุ และสถานภาพแตกต่างกัน นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดระเบียบว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 กำหนดคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ ไว้ว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ เฉพาะสำหรับตำแหน่งตามที่ ก.ค. กำหนด และมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
2. มีความรู้และทักษะในกลุ่มประสบการณ์ตามหลักสูตรหรืองานที่รับผิดชอบ
3. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษามัธยมศึกษา
4. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน
5. มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน และทำงานร่วมกับคนอื่นได้
6. มีบุคลิกลักษณะดี
7. มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่างแก่ครูได้
8. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศการศึกษา และมีเจตคติที่ดีต่องานนิเทศการศึกษา
9. มีความสามารถในการทำแผน ควบคุม ตรวจสอบให้คำปรึกษาแนะนำ และเสนอวิธีการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524: ง,จ)

จากคุณสมบัติดังกล่าวประกอบกับความพอใจและความสมัครใจของบุคคลที่เข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรสต่างกัน มีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน และในเรื่องอายุนั้นศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 9 ส่วนใหญ่มีอายุใกล้เคียงกันคือระหว่าง 25 - 35 ปี สำหรับขนาดอำเภอที่ปฏิบัติงานนั้น แม้ว่าอำเภอขนาดเล็กหรือเล็กมาก จะมีจำนวนศึกษานิเทศก์น้อยกว่าอำเภอขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ก็ตาม แต่ปัจจุบันได้มีนโยบายให้ครูในสังกัดมาช่วยราชการทางด้านงานนิเทศการศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของศึกษานิเทศก์ และช่วยให้การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงทำให้ศึกษานิเทศก์มีเจตคติไม่แตกต่างกัน

แต่ถ้าพิจารณาเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์เป็นด้าน และเป็นเรื่องแล้ว พบว่า เพศหญิงมีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ด้านลักษณะอาชีพ และในเรื่องความก้าวหน้าในอาชีพ เรื่องความยืดหยุ่นในการทำงานของผู้บังคับบัญชาสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้หากพิจารณาด้านความสามารถ และลักษณะเฉพาะตัวของชายและหญิง พบว่า เพศหญิงมักจะเป็นเพศที่มีความประณีประนอมมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้เนื่องมาจากวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดู (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2526 : 95) ความประณีประนอมและความอ่อนโยนของเพศหญิง มีผลในการลดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานทั้งกับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา จึงทำให้เพศหญิงมีเจตคติดีกว่าเพศชาย ส่วนศึกษานิเทศก์ที่เป็นโสดมีเจตคติในเรื่องความยืดหยุ่นในการทำงานของผู้บังคับบัญชามากกว่าศึกษานิเทศก์ที่สมรสแล้ว ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่เป็นโสดมีเวลาให้สำหรับงานอย่างเต็มที่ แต่กลุ่มที่สมรสแล้วต้องแบ่งเวลาให้กับงานและครอบครัวด้วย และหากมีการติดตามงานของผู้บังคับบัญชาจึงทำให้เกิดความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาเข้มงวดในการปฏิบัติงาน

5. ศึกษานิเทศก์ที่ผ่านการฝึกอบรมทางการนิเทศการศึกษา เทคนิค ทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นศึกษานิเทศก์มีเจตคติที่ต่อการเป็นศึกษานิเทศก์สูงกว่าศึกษานิเทศก์ที่ไม่ผ่านการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะผู้ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์รุ่นแรกในปี พ.ศ. 2525 นั้น นอกจากจะผ่านการคัดเลือกโดยการทดสอบภาคความรู้แล้ว จะต้องเข้ารับการอบรม ภาคความเหมาะสมกับตำแหน่งด้วย ในระหว่างการฝึกอบรมจะต้องมีการประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมทดสอบข้อเขียน และประเมินผลการฝึกปฏิบัติ ผู้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินจึงจะได้รับการบรรจุแต่งตั้ง หลักสูตรในการ

อบรมประกอบด้วย การนิเทศการศึกษา การใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 วิธีการอบรม เป็นแบบบรรยายและการฝึกปฏิบัติ (ประกาศ กค. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เรื่องหลักสูตร และวิธีการคัดเลือกข้าราชการครูเพื่อแต่งตั้ง เข้าดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ลงวันที่ 20 มกราคม 2525) ซึ่งจะเห็นว่าหลักสูตรที่ใช้อบรมครอบคลุมการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ นอกจากนี้วิธีการฝึกอบรมยังเน้นการฝึกปฏิบัติโดยให้ผู้ผ่านการทดสอบภาคความรู้ เข้ารับการอบรม ทำกิจกรรมร่วมกันตลอดระยะเวลาฝึกอบรม เป็นเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการสร้างความคุ้นเคยในหมู่ผู้เข้ารับการอบรม รวมทั้งเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่องานนิเทศการศึกษาและการ เป็นศึกษานิเทศก์ ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่ไม่ผ่านการฝึกอบรมก็ไม่มีโอกาสตามขบวนการดังกล่าวข้างต้น ถึงแม้ว่าจะสามารถศึกษาด้วยตนเอง แต่ก็ขาดทักษะบางอย่างเพราะไม่ได้ฝึกปฏิบัติจริง นอกจากนี้การวิจัยยังค้นพบว่า เจตคติต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ด้านลักษณะอาชีพ ในเรื่องความนิยมยกย่องในอาชีพ ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความมีอิสระในการทำงาน และความก้าวหน้าในอาชีพ และในด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เรื่องสภาพการปฏิบัติงาน และระบบการทำงาน ศึกษานิเทศก์ที่ผ่านการฝึกอบรมมีเจตคติที่ดีสูงกว่ากลุ่มไม่ผ่านการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการฝึกอบรมดังกล่าวข้างต้น เป็นการเสริมสร้างความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ศึกษานิเทศก์ รวมทั้ง เป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ด้วย

6. ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งต่างกัน มีเจตคติต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ดำรงตำแหน่ง 4-6 ปี มีเจตคติที่ดีต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์สูงกว่ากลุ่มที่ดำรงตำแหน่ง 1-3 ปี ซึ่งสามารถอธิบายเหตุผลได้ 3 กรณี คือ กรณีแรกคือ ศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่ง 4-6 ปี ส่วนใหญ่เป็นศึกษานิเทศก์ที่บรรจุครั้งแรกในปี พ.ศ.2525 ซึ่งการคัดเลือกศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาครั้งแรก นั้นกำหนดให้มีการประเมินภาคความเหมาะสมกับตำแหน่ง โดยการให้ผู้ผ่านการสอบคัดเลือกภาคความรู้ เข้ารับการอบรมทางกรณี นิเทศการศึกษา รวมทั้ง เทคนิคทักษะที่จำเป็นต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ ซึ่งการอบรมนี้มีผลให้ผู้ดำรงตำแหน่ง 4-6 ปี มีเจตคติที่ดีต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์สูงกว่าศึกษานิเทศก์

ที่ดำรงตำแหน่ง 1-3 ปี ซึ่งไม่ผ่านการฝึกอบรม ดังได้อธิบายแล้วในการอภิปรายผลข้อ 5 กรณีที่สองศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่ง 4-6 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่ง 1-3 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าย่อมรู้แนวทางการทำงานและการแก้ปัญหาได้ดีกว่า ทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน ซึ่งความมั่นใจและความสำเร็จในการทำงานนี้ เป็นการเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้และสร้างเจตคติที่ดีต่อการกระทำนั้นด้วย (Freedman et al, 1981: 356-362) กรณีสุดท้ายที่ทำให้ศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่ง 4-6 ปี มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์สูงกว่าศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่ง 1-3 ปี ก็คือผู้ที่ดำรงตำแหน่ง 4-6 ปี ถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า สามารถที่จะให้คำแนะนำแก่ศึกษานิเทศก์รุ่นน้องได้ และส่วนใหญ่จะได้รับการแต่งตั้งให้ เป็นหัวหน้าศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจของ มาสโลว์ (Maslow) ที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ทางด้านสังคม จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว มีผลทำให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง 4-6 ปี มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์สูงกว่าผู้ดำรงตำแหน่ง 1-3 ปี นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าหากพิจารณาเป็นด้านและเป็นเรื่องแล้ว ศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่ง 4-6 ปี มีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ ในด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานสูงกว่ากลุ่มที่ดำรงตำแหน่ง 1-3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในเรื่องความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ความมีอิสระในการทำงาน เรื่องเพื่อนร่วมงานที่อายุเท่ากันหรือน้อยกว่า และเรื่องสภาพการปฏิบัติงาน กลุ่มที่ดำรงตำแหน่ง 4-6 ปี มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์สูงกว่ากลุ่มที่ดำรงตำแหน่ง 1-3 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

7. ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ ด้านลักษณะอาชีพ ด้านบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ และด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน พบว่าทั้ง 3 ด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งหมายความว่าศึกษานิเทศก์มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ด้านลักษณะอาชีพและมีแนวโน้มของเจตคติที่ดี ในด้านบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ และด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าถ้าศึกษานิเทศก์มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพศึกษานิเทศก์ก็จะพยายามพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ความสามารถให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม ในขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ไปด้วย และในด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน

และสภาพการปฏิบัติงาน ถ้าศึกษานิเทศก์มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมก็จะได้รับการยอมรับและการไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งส่งผลไปถึงความร่วมมือในการทำงานด้วย ดังนั้น การพัฒนาเจตคติต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง และควรส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอได้พัฒนาเจตคติพร้อมกันทั้งสามด้าน จึงจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

เจตคติมีผลต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ บรรลุตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีแนวคิดและข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยส่วนรวม มีเจตคติที่ดีต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ ซึ่งแสดงว่าบุคคลเหล่านี้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานทางการนิเทศการศึกษา ดังนั้นผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลเหล่านี้ได้ปฏิบัติงานอย่างมีอิสระและเต็มความสามารถ โดยเฉพาะการดำเนินการนิเทศให้ทั่วถึง
2. ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรรีบดำเนินการจัดอบรมทางการนิเทศการศึกษา เทคนิคทักษะที่จำเป็นในการนิเทศการศึกษาให้กับศึกษานิเทศก์ที่ยังไม่ผ่านการฝึกอบรมดังกล่าว เพราะผลการวิจัยพบว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมมีเจตคติต่อการ เป็นศึกษานิเทศก์ ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ผ่านการฝึกอบรม
3. ควรมีการปรับปรุงแก้ไขหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ พ.ศ.2524 เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์มีเจตคติที่ไม่ดีต่อปริมาณงานและความรับผิดชอบ ทั้งนี้เพราะ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีหน้าที่กว้างขวางมากเกินไปและทำงานธุรการมากกว่างานด้านวิชาการ

4. การคัดเลือกบุคคล เข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นั้น ในเรื่องเพศ อายุ และสถานภาพสมรส ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เพราะผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ และสถานภาพสมรส ไม่มีผลให้เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์แตกต่างกัน สิ่งที่จะต้องคำนึงก็คือวิธีดำเนินการคัดเลือก ควรหาวิธีการให้เหมาะสมโดย เน้นการพัฒนาเจตคติของบุคคลที่ผ่านการคัดเลือกก่อน เข้าดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 9 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ ของศึกษานิเทศก์ในเขตการศึกษา 9 เท่านั้น ควรได้มีการวิจัยในเรื่องเดียวกันในเขตการศึกษาอื่นต่อไป

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ในด้านลักษณะอาชีพ ด้านบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ และด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ดังนั้นควรได้มีการวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ในโอกาสต่อไปโดยขยายขอบเขตการวิจัยเพิ่มขึ้น

3. ควรได้มีการศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ กับศึกษานิเทศก์สำนักงานประถมศึกษาจังหวัด หรือศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือศึกษานิเทศก์หน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป